

נועם שיח

שיחות אב"ד סאנטוב שליט"א

הבן יקיר לי

וילך - שובה תשפ"ב

מכון אפריון לשלמה

לייקווד תשפ"ב

כל הזכויות שמורות

למכון אפריון לשלמה

להוצאת שיחות הרב שלמה זלמן פרידמן שליט"א

אב"ד סאנטוב - לייקווד

הרב פנחס בידרמן - הרב נתן נטע פרוש

9996551.z@gmail.com

לקבל גליונות, לנדב גליונות, ולהערות

נא לפנות להנ"ל

קונטרס זה נדבת

הנגיד החסיד המפואר

מו"ה אליעזר רוזמאן הי"ו

ראש וראשון לכל דבר שבקדושה בעיר התורה לייקווד

לע"נ זקנו הגה"ח משרידי הדור הישן

הרב יוסף בנימין וויליגער זצ"ל

בן הגאון המפורסם רבי מרדכי זצ"ל

בעמח"ס "פרדס מרדכי" וש"ס

יארצייט ה' תשרי

ברזכים הבאים בשם ה'י

מכון

"אפריון לשלמה"

לחוצאת דברי תורתו של מורינו הגאון אב"ד סאנטוב שליט"א

מהררי ציון וירושלים הננו מקדמים בברכה נאמנה את פני מורינו ורבינו הדגול והנערץ המאור הגדול לממשלת התורה והחסידות ומפיץ את דבר ה' נאמנה בעוז ובגבורה בנועם שיח ובשפה ברורה בכל קצווי תבל

הגאון הגדול

רבי שלמה זלמן פרידמאן שליט"א

אב"ד סאנטוב - לייקווד יצ"ו

לרגל בואו לארצנו הקדושה לנבוד הימים הנוראים הבעל"ט
יהא בואו לברכה!

יהי ה' בכל אשר לו לטוב לו כל הימים ולרוב תענוג ונחת קדושה מכל יוצ"ח מתוך בריות גופא ונהורא מעליא ומתוך אושר ועושר וכבוד וכט"ס ויזכה לשנה טובה ומתוקה מבורכת בכל טוב ולהיכתב ולהיחתם בספרן של צדיקים גמורים לאלתר ולחיים טובים ולשלום ולהמשיך בהפצת מעיינותיו חוצה בזיכוי הרבים מתוך הרחבת הדעת וסייעתא דשמיא

הכ"ד המברכים בהערכה והערצה:

חוו"ר מכון "אפריון לשלמה" - ירושלים עיה"ק

ב"ה, בפרוס שנת תשפ"ב הבעל"ט
תחל שנה וברכותיה

**אל מע"כ מכובדנו הנעלה היקר והחשוב
כשמן הטוב תורק שמו לשם ולתהילה
פה מפיק מרגליות, מרביץ תורה ויראה וחסידות
בקולו קול עז, כמעין המתגבר**

**הרה"ג ר' שלמה זלמן פרידמן שליט"א
אב"ד סאנטוב**

עם פרוס עלינו, השנה המתחדשת עלינו בברכותיה לחיים ולשמחה ולשלום, נשגד
את מיטב ברכותינו לשנה טובה ומתוקה, ויה"ר שיתקבלו תפילותיכם לרחמים ולרצון,
לעטרכם בשפע רב אתם וביתכם עד עולם.

זו ההזדמנות והעת, להביע את רגשי הוקרתנו ותודתנו, בשם כל קהלא קדישא הדין, על
היותכם מזכי הרבים ומזהירים ככוכבי-רקיע, בהשמיעכם את קול ה' ברמה, בהביאכם את
דבר המלך ודתו במסגרת המערכת הקולית, על השקעת שעות רבות ומסירות עילאית,
כדי לזכות את הרבים החפצים לשמוע אל דבר ה'.

סמוכים ובטוחים אנו, כי רבבות זכויות אלו של שעות תורה וחסידות נאמנים, יעמדו
לזכותכם בעמדם ביום הדין הגדול והנעלה ובהמליכם מלך אלקי עולם, מלאכי רחמים
משרתי עליון יביאו את קולכם למרום.

בזכות קולכם הנשמע בכל ימות השנה, ישמע קולכם בבואכם אל הקודש - וימלא
משאלותיכם במידה טובה וישועה ורחמים, בשנה טובה ומעוטרת לכם ולביתכם עד עולם!

**בהוקרה ובברכת כוח"ט
ב/ ההנהלה המרכזית**

ישעי' יעקב ורטהיימר

הבן יקיר לי...

בפסוק נאמר (ירמיהו ל"א, י"ט): הבן יקיר לי אפרים אם ילד שעשועים.

שמעתי מבני הרב מאיר דוב שליט"א רעיון נפלא, שההבדל בין "רב" ל"רבי" – הוא אותו הבדל אשר בין "ילד" ל"בחור", דהנה יש הבדל גדול בין ילד לבחור, ילד – מה שהוא עושה מקבלים מזה התפעלות, והגם שהילד עושה לפעמים מעשה נערות דברים חסרי טעם – ווילדע זאכן – רוקד מכרכר וקופץ ושמח, אז לא רק שהאב אינו צועק עליו, אלא אדרבה, הוא מתפעל ממנו ונושק לו על מצחו על כל ה"חכמות" שלו וצוחק ביחד עמו, ואומר בהנאה גלויה "זה כ"כ יפה!", אבל בחור, מה שהוא עושה יש עליו טענות...

וכן הוא ההבדל בין "רב" ל"רבי" – "רבי" יכול לעשות מה שהוא רוצה, מה שא"כ "רב" ואכמ"ל...

והנה נאמר בפסוק (דברים י"ד, א'): בנים אתם לה' אלקיכם, ויש לחקור כאיזה בן אנו נחשבים בנים של הקב"ה, האם כאותו בן שהוא ילד, שכאשר הוא לא מתנהג טוב ועושה דברים מוזרים האבא מתפעל ממנו ומהחכמות שלו וצוחק בהנאה עמו, או שמא אנו נחשבים בנים של הקב"ה כאותו בן בחור, שכשהוא עושה "חכמות" האבא צועק עליו ומענישו.

על זה אומר הפסוק "הבן יקיר לי אפרים אם ילד שעשועים" – אתם כלל ישראל הינכם בנים שלי, ולכאורה נראה שיש כאן כפילות הלשון, הבן יקיר לי אפרים – אם ילד שעשועים, פעמיים מובא כאן שאנו בני הקב"ה, ברם הכתוב מרמז, אתם רוצים לדעת כאיזה בן אתם נדמים? – אומר הקב"ה "אם ילד שעשועים" –

כאותו ילד שאביו משתעשע עמו ונהנה כשהוא עושה את החכמות, כך אנו בנים של הקב"ה, שהקב"ה משתעשע עמנו ואוהב אותנו עד למאוד, וכל מה שאנו עושים הקב"ה מסתכל עלינו בעין יפה ונהנה מאתנו מאוד, שכן הקב"ה אוהב את הרשע הגדול ביותר כמו הצדיק הגדול ביותר, וברגע שנכיר אצלנו שאנו בנים של הקב"ה, אז האבא יסלח על הכל וישתעשע עמנו כרחם אב על בנים.

*****

בנותן טעם להסמיך להנ"ל את הרמז הנפלא של החידושי הרי"ם על הפסוק "בנים אתם לה' אלקיכם".

בעל ה"שפתי צדיק" (פרשת אמור אות כ"ח) מביא בשם זקינו ה"חידושי הרי"ם" זי"ע (ומטו כן גם בשם הרה"ק מרוז'ין זי"ע ועוד), דהנה על הפסוק (ויקרא כ"ג, ב') "אשר תקראו אותם במועדם", דרשו חז"ל (מס' ר"ה דף כ"ה ע"א) שבכל אופן שקידשו ב"ד את החודש, אפילו שהיה בזה טעות או שהיו מזידין, חל ראש חודש, וכך מלמדנו הכתוב, אתם – אפילו שוגגין, אתם – אפילו מזידין, אתם – אפילו מוטעין, והיינו שאע"פ שה'קרי' הוא 'אֹתָם', אנו דורשים את ה'כתיב' (שכתוב חסר) 'אֹתָם', א"כ קל וחומר למקום שקרויים במפורש 'אֹתָם' – "בנים אֹתָם לה' אלוֹקֵיכֶם", בודאי שיש לדרוש כן, וקרויים בני ישראל בנים למקום בכל מצב שיהיו, אפילו כאשר הם ממרים את פי ה' ח"ו, ולא רק בשוגג אלא אפילו במזיד רח"ל, כי לעולם לא יפסידו ויאבדו את השם של חיבה 'בנים למקום' – "ועל ידי זה יתלהב לב אדם, עד מתי יצער אביו שבשמים בהעלים עין מעול מלכות שמים".

*****

בפסוק נאמר (דברים כ"ו, ז'): ונצעק אל ה' אלקי אבותינו וישמע ה' את קולנו. ויש להבין, מדוע נאמר בפסוק "אלקי אבותינו", ולא "אלקינו".

בספה"ק מבואר, שהסיבה היא, שאם האדם מבקש שישפיעו עליו השפעות טובות מן השמים בזכות עצמו, הרי שבודקים את מעשיו ומבררים היטב אם אכן מגיע לו, אך כשהוא מזכיר את זכות האבות ואומר שבזכות האבות הוא בטוח שהשי"ת יעזור לו, אז הקב"ה שומע לקול תפילתו מיד.

וה"בן איש חי" זצ"ל אמר על זה משל לבן מלך שנשבה, עמדו השובים והשחיתו את תואר פניו כדי שלא יוכלו לזהותו כבן המלך, הלך המלך מעיר לעיר וחיפש את בנו, כשהגיע לעירם של השובים, העמיד המלך את כל תושבי העיר ביחד כדי שיוכל לבדוק אם בנו נמצא שם, אך לדאבונו לא מצא את בנו, כי הושחת תוארו.

כשפנה המלך ללכת, התחיל הבן לצעוק "אבא!", המלך שמע את קולו של בנו, וזיהה אותו, ומיד שחררו מן השבי, כי למרות שמראה פניו השתנה, הקול נשאר אותו קול.

והנמשל הוא, שהקב"ה שמע את קולם של ישראל במצרים וגאל אותם, כי אף שירדו למ"ט שערי טומאה, עדיין הקול נשאר אותו קול שהיה להם בתחילה.

*****

הרה"ק רבי נח מלכוביץ' זי"ע אמר: אל יבהל האדם מהעבודה הקשה של תשובה, שכן אין זו דרך ארוכה כלל. משל למלך שנתרחק בנו מעליו וביקש לשוב, אלא שהדרך היתה רחוקה, אמר לו המלך, בני שובה אלי בפסיעותיך הקטנות ואני אליך בפסיעותי

הגדולות... ועל כן, גם אם נראה לנו שהדרך לתשובה קשה וארוכה מאוד, יש לו לאדם להתאמץ להתחיל בעשיית התשובה, ועל ידי זה יזכה לסייעתא דשמיא, וכדברי חז"ל (מס' יומא דף ל"ח ע"ב) "הבא ליטרה מסייעין בידו".

*****

הרה"ק ה"בית אהרן" זי"ע אומר, שהחטא הגדול ביותר הוא שהאדם שוכח שהוא "בן מלך".

הנה כתוב במשלי (ג', י"א): מוסר ה' בני אל תמאס, פשט הכתוב בפשטות הוא, בני! אל תמאס במוסר של הקב"ה, אמנם ב"יסוד העבודה" כתב דבר נורא, שלפעמים רואים שאדם נוהג מנהג מסויים, או הולך בדרך מסויים שאינו תואם כ"כ את מעמדו, ולכן כשמעירים לו על כך אומרים לו "זה לא יפה ואינו מתאים ליהודי להתנהג כך"... וכששואל היהודי "היכן זה כתוב – תראה לי מקור בשו"ע שאסור לעשות כן" – הלא זה "פוסטע חסידישע מעשיות ושוונצנות" ושאיין לזה שום מקור!...

ע"ז אמר הפסוק "מוסר ה'" – אתה יודע מהו מוסר ה'? "בני" – אתה הלא הבן שלי, "אל תמאס" – אל תמאס זה שאתה בני, שהלא כל בר דעת מבין שבנו של מלך שונה לגמרי בהתנהגותו מהבן של האיכר הפשוט – כל התנהגותו של בן מלך הוא אצילית ביותר, כי בן מלך אינו הולך במקום שיש לכלוך טיט ורפש, הוא אינו משחק עם ילדי הכפריים.

ולכאורה היכן כתוב דבר זה שאין לבן מלך להתלכלך או להתחבר אל ילדי הכפריים הנבערים? אלא הדבר פשוט ומובן מאיליו – ואין צריכים לכתוב כזה דבר! – לא כל דבר צריך להיות כתוב, אין צריך לומר לבן מלך שהוא צריך להתנהג יפה ושונה מבן

האיכר, וכמו כן יהודי מכובד אינו לובש נעלי גומי כפועל, וכל אחד מבין שבנש"ק צריך להתנהג שונה מאדם פשוט, וא"כ למה לא תבין שבן מלך - הקב"ה - שהוא מלך מלכי המלכים, צריך להתנהג כבן מלך - הוא צריך לחשוב איך ללכת ברחוב, איך להתנהג, עם מי הוא מדבר, "בני" - אתה בן המלך, "אל תמאס" - אל תמאס זה שאתה בן מלך!...

*****

צדיקים אמרו, שהעצה לזכות בדין הוא "אהבת ישראל", שכן האבא אוהב את הבן מאוד ומוותר לזה שהוא אוהבו. ולכן מרבים לברך איש לרעהו בליל ראש השנה "לשנה טובה תכתב ותחתם", כדי להרבות ריעות בין איש לאחיו, ובזה יזכו לחן וחסד מאת השי"ת לזכות בדין.

מסופר, שלאב אחד היה שני בנים, האחד היה עשיר מופלג אך קמצן גדול, והבן השני היה עני גדול ומטופל בבנים. האב העשיר לא עזר מאומה לאחיו העני, כל פעם באמתלאות שונות ומשונות. האב ראה והיתה לו מזה עגמת נפש, אך הוא לא הצליח להפוך את לב האבן של בנו העשיר.

פעם כשהשיא הבן העשיר את בנו, שלח את משרתו עם עגלתו להביא את אביו לשמחת החתונה, לאחר זמן, נדהם לראות את משרתו חוזר ללא אביו, ומה מאוד נחרד לשמוע שאביו אינו פותח את הדלת, כאילו שאין לו היום חתונה של נכד. הבן העשיר עלה על העגלה, ונסע במהירות למעון אביו, דפק על הדלת, אך אין קול ואין עונה, האבא אינו פותח את הדלת.

לאחר זמן רב שהבן דפק בקולי קולות על הדלת, פתח האב כדי חרך צר בדלת הבית, ושאל "מי הוא זה הדופק כאן כל כך

חזק?", השיב הבן העשיר "זהו אני פלוני בנד", אך האב צועק מבעד לדלת "אין לי כזה בן, איני יודע מי אתה!", וכך היה כמה פעמים, הבן אומר שזה הבן, והאב מתעקש ואומר שאינו מכיר את הדופק ואין לו כזה בן.

לאחר זמן רב, התחיל הבן העשיר לבכות בכי תמרורים ושאל את האב "אבא, מה זה היה עמך, וכי לא תכירני? והלא אני בנד! מה חטאתי שאתה עושה לי ככה?!" אמר לו האב "שמע היטב את אשר אומר לך! לי יש שני בנים – שהם אחים אחד להשני, אם הוא "אחיד" – אז אני גם "אביך", אבל אם הוא אינו "אחיד" – אתה לא עוזר לו להתמודד עם עניותו – אז אני לא אביך"...

מיד תפס העשיר את מוסרו הנוקב של אביו, ושלה את משרתו להביא את אחיו העני להחתונה, ולהלבישו במיטב המחלצות כראוי וכיאות לאחיו של העשיר, ואח"כ נסע לבשר לאביו שהוא כבר מכיר את אחיו, ואז הלך האב החכם בשמחה רבה לשמחת הנישואין של נכדו...

ולענייננו, כשאנו מכירים אחד את השני, ויש בנו המידה הנפלאה והחשובה של אהבת ישראל, אז אנחנו "אחים" והקב"ה הוא "אבינו" אב הרחמן, ומוציא לאור את משפטנו לטובה ולברכה.

*****

ובזה יבואר כמין חומר הפסוק (דברים י"ד, א'): בנים אתם לה' אלקיכם לא תתגודדו, ואמרו חז"ל (ראה מס' יבמות דף י"ג ע"ב) "לא תתגודדו, לא תעשו אגודות אגודות", כי אימתי אתם בנים לה' אלקיכם – והקב"ה אביכם – כאשר אינכם מתגודדים, אין בכם מחלוקת ופירוד, אלא כולכם אחים קרובים אחד אל השני, ואז אתם בנים לה' והקב"ה הוא אבינו אב הרחמן המרחם...

*****

מסופר, שבשנת תרע"ד, בתחילת מלחמת העולם הראשונה, כאשר הרה"ק רבי ישכר דוב מבעלזא זי"ע ברח לראצפערט שבהונגריה, ונודמן שם קיבוץ גדול של יראי שמים, ובראשם הרה"ק רבי משה דוד טייטלבוים זצ"ל אב"ד לאפאש ונכדו של ה"ייטב לב" זי"ע.

אב"ד לאפאש דרש בפני הציבור, ובתוך הדברים אמר "בני ישראל שרויים בצער וצריכים לחזור בתשובה". ואז פנה אל הרה"ק מבעלזא זי"ע ואמר "בעלזער רב! אם אתם תעוררו את הקהל בתשובה, זה בוודאי ישפיע עליהם לחזור בתשובה שלימה ויזכו לישועה גמורה". וכך המשיך לעורר את הקהל במשך שעה שלמה.

כשסיים, פנה אליו הרה"ק מבעלזא ואמר "לאפאשער רב! כבר סיימתם עם הטענות שלכם? אם המשיח יגיע, ממילא יחזרו בני ישראל בתשובה, העיקר הוא שבני ישראל יאהבו האחד את השני, צריך לאהוב אפילו לאיש היותר גרוע שבישראל כנפשו, לאחד את הלבבות ולרחק כל דבר הגורם פירוד לבבות - ובוזה תלויה ישועתן של ישראל בעת צרה".

*****

הגאון רבי יעקב ניימן זצ"ל ראש ישיבת "אור ישראל" סיפר עובדא נפלאה שהיה עד לה בצעירותו כאשר למד אצל הגאון רבי משה רוזנשטיין זצ"ל המשגיח דלומז'ה.

פעם ראה את רבו בוחן ילד מהתלמוד תורה בלימוד חומש. "חשבתי לתומי", סיפר רבי יעקב, "שאם המשגיח מקדיש מזמנו

לבחון ילד - ודאי מדובר פה במיוחס, בן למשפחה מפוארת", ולכן מיד עם תום הבחינה שאלתי את מורי ורבי "בן מי הנער?", ואז השיב לי רבי ולחש באוזני "ילדו של הקב"ה..."

כשהבחין הגאון רבי משה שתלמידו רבי יעקב עומד ומתפלא על התשובה שנאמרה לכאורה שלא מעין השאלה, המשיך ואמר "אילו אמרתי לך שהילד הוא בנו של ר' חיים או של ר' משה, היית יודע מיהו, עכשיו שאני אומר לך שהוא בנו של הקב"ה, עומד אתה ומתפלא של מי הוא?"...

*****

שמעתי סיפור נפלא שסיפר הרה"ג ר' אליעזר בן דוד שליט"א, שהיה בעבר מנהל סמינר "אור החיים" בבני ברק ויצא לארגנטינה כדי לגייס כספים עבור המוסד.

בשהותו שם הוא נזקק לשרותיו של רופא, והנה בעודו יושב וממתין לתורו שיגיע, הבחין בגוי היושב מולו ומביט בו במבטים משונים. כמובן שהדבר גרם לו אי נוחות רבה, כי חשב שמי יודע מה זומם אותו גוי... פתאום התקרב אליו הגוי ושאלו "תאמר לי, האם אתה יהודי?" לפני שהשיב, הוא חכך בדעתו. הוא חשש לומר לו שאכן הוא יהודי, שהלא יהודי אינו רצוי בכל מקום... אבל בכל זאת החליט שלא להסתיר את יהדותו והשיב את האמת שהוא יהודי.

מיד לאחר תשובתו, החל הגוי להתלהב באופן יוצא דופן ולא הפסיק למלמל "אתה יהודי! איזה יופי, יהודי!"... שאלו הרב בן דוד לפשר התפעלותו, והגוי השיב: "תראה, אני גר בעיירה נידחת בה לא מתגוררים יהודים כלל, ולכן מעולם לא ראיתי פנים של יהודי, אבל הרבה ספרות קראתי עליכם ואני יודע שאתם "בני האלוקים!",

זו פעם ראשונה בחיי שאני רואה במו עיני בן של אלוקים ולכן אני מתפעל!"...

לאחר רגעים ספורים המשיך הגוי בשיחה, התנצל על חוצפתו ושאל "האם אתה חושב כמוני?", לרגעים לא הבנתי מה כוונתו, סיפר הרב בן דוד. ניסיתי לברר לאן הוא חותר, והגוי הסביר "אצלי, כל מה שעולה לי בראש אני חושב, לכל מקום שמתחשק לי ללכת אליו, אני הולך. כל מה שעולה בדעתי לעשות, אם הוא לא נוגד חוק, אני מבצע אותו. אבל אתה יהודי, הרי בן של אלוקים אתה... האם גם אתה חושב על שטויות שעולות לך בראש, או שאתה חושב רק על דברים נעלים?"...

הרב בן דוד שמע והזדעזע, וכך סיפר אחר כך "שמעתי בחיי מאות שיחות מוסר, אבל השיחה הזו של הגוי חדרה בי עד עומק נשמת, כי הוא כל כך צדק! לא בני תבל אנחנו, כי אם "בנים אתם לה' אלוקיכם" – אנחנו בנים למקום ושולטים על כל היצירה של הבריאה – התורה הקדושה, ככתוב (מס' אבות ג', י"ד) "חביבין ישראל שנקראו בנים למקום, חביבין ישראל שניתנה להם כלי חמדה", אנו באמת המיוחדים והגדולים ביותר בבריאה, אנו עוסקים בלימוד התורה"ק ומקיימים את המצוות שהוא הערך הנעלה ביותר, וכי יתכן שאנו חושבים כמו גוי?! הרי מרוב גדלות המוחין אנו אמורים להכניס במוחנו רק מחשבות נעלות ומרוממות!"

*****

במדרש (ב"ר ל', ו') מסופר, שנח איחר להביא את המזון לאריה בתוך התיבה והכישו, ומובא ברש"י בפ' נח על הפסוק (בראשית ז', כ"ג): וישאר אך נח.

ובאמת יש להתבונן בדבר, מפני מה אכן איחר נח להביא לו את מזונותיו. וביאר הרה"ק ה"בית ישראל" מגור זי"ע, דנח חשב, כי האריה הוא מלך רק ביער כשהוא שולט על החיות, אבל כאן בתיבה שאין הארי בין החיות ואינו שולט עליהם, איזו עדיפות יש לו להקדימו באכילה. אכן האריה בכל זאת הכישו, כי "מלך לעולם נשאר מלך"...

על משקל זה אמר הרה"ק רבי שמעון מאמשינאו זי"ע, בהא דאיתא בגמרא (מס' סנהדרין דף כ' ע"ב) על שלמה המלך כשנתגרש ממלכותו "לבסוף לא מלך אלא על מקלו". ולכאורה איזו מלכות שייך על המקל? אלא הכוונה הוא, דאפילו כשלא היה לו אלא מקלו, השכיל דלא נאבד ממנו התואר "מלך".

וזהו לימוד לדידן "בני מלכים", כי יש תקופות בחיי האדם שיש לו נפילות ומצבי קטנות, ועליו לזכור ולשנן כי "בן מלך לעולם הוא בן מלך".

*****

בפסוק נאמר (שמות א', ו'): וימת יוסף וכל אחיו וכל הדור ההוא.

כתב ב"אור החיים" הק': בא הכתוב לומר, שכל זמן שאחד מן האחים היה קיים, היו המצרים מכבדים אותם. ואף כשהיה אחד מהדור ההוא קיים, עדיין היו חשובים בעיניהם, ולא היה להם פנים להשתעבד בהם... במיתת יוסף ירדו מגדלותם, כי עד אז היו מעולים יותר מן המצרים, ומכאן ואילך נעשו שווים להם. ובמיתת האחים ירדו למטה ממדרגתם, שנהיו נבזים בעיניהם, אבל מכל מקום עדיין לא היו משתעבדים להם. ורק לאחר שמת כל הדור ההוא, התחילו אף להשתעבד בהם, עכ"ד.

וביאר הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל, שלמדנו מדבריו, שאף על פי שהמצרים רשעים היו מאז ומעולם, מכל מקום לא היו יכולים להשתעבד בישראל כל עוד ישראל היו "נכבדים וחשובים" בעיניהם, ורק כשירדו ממדרגתם ונעשו שפלים ונבזים בעיניהם, התחילו לשעבדם.

היחס הזה שבין מצרים לישראל הוא, אם כן, תוצאה של סיבה אשר ב' פנים לה. המצרים מצידם לא היו מסוגלים לשעבד בני אדם שהם נכבדים וחשובים. אך נוסף לכך, כל זמן שהיו ישראל נכבדים וחשובים מצד עצמם, לא היה שייך בהם שעבוד, ורק כשהושפלו מחשיבותם נעשו בני שעבוד.

וכך היא דרכו של היצר הרע וכאלה הן תחבולותיו במלחמתו עם האדם. תחילה הוא משתדל להשפילו בתחומי ההיתר, בדברים ובמעשים שאין בהם איסור - "ברשות התורה", כשהדבר עולה בידו והאדם "ירד במדרגתו", מכאן ואילך הופך האדם להיות שבוי ביד יצרו, והוא מפילו בפח יקוש ומכשילו בכל דבר חטא ועוון, שכך אומנותו של יצר הרע, היום אומר לו עשה כך ולמחר אומר לו עשה כך, עד שאומר לו עבוד עבודה זרה (מס' שבת דף ק"ה ע"ב).

על כן העבודה המוטלת על האדם היא לעלות ולהתעלות עד אשר יגיע למדרגה גבוהה אשר בה הוא נכבד וחשוב, "בן מלך". כל עוד הוא שומר על עצמו מכל משמר ועושה הכל כדי להישאר במצבו הנעלה, הריהו נשמר מן החטא - גם מפני שלא ירצה לאבד את מדרגתו ומעלתו המרוממת, וגם מפני שרוב העבירות כרוכות בביזוי ובשפלות. אם אכן תהיה הרגשתו הנעלה והחשובה מושרשת בקרבו - הרי זה תריס בפני החטא.

*****

בספר "פלא יועץ" (ערך ילדות) מביא יסוד גדול, וזה לשון קדשו: וגם טוב לגבר שישתדל בדברים ובמנות ויראה חיבה ואהבה וגעגועים לילדים של אחרים, כי זה גורם להרבות אהבה ואחוה שלוה ורעות בין איש ובין רעהו, ומצוה נמי איכא למיעבד ניח רוחא לילדים אשר אין בהם מום הבל שאין בו חטא, והם אביונים אשר נפשם תאוה איזה פרי או מאכל אשר רואים, ראוי לאב ואם וכל אדם למלאות במקצת חפצם ורצונם, ובמדה שאדם מודד גם ה' יחשוב לנו ילד שעשועים, וימלא מאויינו בעניני העוה"ז אף אם אנו תועים גם ה' יתן הטוב בדרך שאדם רוצה כאב את בן ירצה".

*****

הגה"צ דומ"ץ טאהש בקרית יואל שליט"א סיפר לי, שהיה פעם בחור בישיבה קטנה שהתחצף להמגיד שיעור שלו, וכעבור שעה קלה הודיעו לו שהרבי (הרה"ק מטאהש זי"ע) קורא אותו אליו. הבחור נבהל מאוד, כי הבין שהיה כאן "מסירה" והודיעו לרבי על חוצפתו, הוא התחיל לרעוד בכל גופו כי מי יודע מה הרבי הולך לומר לו, וניגש לבחור מבוגר לשאול אותו מה עושים, הבחור הרגיע אותו ואמר לו שמיד כשיכנס לחדר הרבי יאמר "רבי! אני כבר יהא טוב מעתה, רבי איך וועל שוין זיין גוט", והכל יסתדר.

ואכן, מיד כשניגש לחדר הרבי פתח הרבי את הדלת, וכשהבחור ראה את הרבי בפנים חמורות החל מיד לרעוד, ובקושי הוציא את המילים האלו מפיו, "רבי אני כבר אהיה מעתה טוב". וכשאך שמע הרבי את דבריו, היה אצלו בחינה של "פושט צורה ולובש צורה", הרבי החליף את צורתו וחיוך גדול התפשט על פניו, ומיד זימן את הבחור בשמחה אל חדרו, ופתח ספרי חסידות ולמד עמו וחזק אותו מאוד...

ואמר הדומ"ץ שליט"א, שיש לומר שהנהגה זו רמוזה כבר בפסוק, שכן בפסוק נאמר (תהלים מ"ז, ג): כי ה' עליון נורא מלך גדול על כל הארץ, ולכאורה יש כאן סתירה, כי "נורא" מרמז שלא מהני תשובה, ו"מלך גדול" מרמז על חסדים (בכחי" מלך פורץ גדר"...), ברם הבחינה של "עליון" הוא למעלה בשמים אצל המלאכים שאצלם לא מהני תשובה, ולכן זה "נורא", אבל כאן בעולם הזה יש בחינה של "מלך גדול על כל הארץ", אצלנו - "על כל הארץ" - מהני תשובה, ומיד יש חסדים נגלים ורחמים, ולכן הבחור מיד כשאמר שעושה תשובה התהפך כל הרוגז לרחמים וחסדים...

*****

לפני כמה שנים נזדמנו כמה אברכים חשובים שנמנים על חבורה של בני עלייה שמתקבצים מעת לעת לחזק ולהתחזק בעבודת השם לנסיעה משותפת במונית.

בעת הנסיעה סבר הנהג שמצא לו אוזן קשבת ראויה, והחל להשיח את הכאב שרובץ על ליבו ולא נותן לו מנוח, וסיפר הנהג לאברכים, שבנו בגד בו, השליך את אבא ואת בית אבא, חוטא ופושע, וכך מנה האב בכאב עוד ועוד פשעים איומים של בנו הסורר.

הנוסעים המעודנים התפלצו מסיפורי הנהג, שאף הוא עצמו לא היה מבין הל"ו צדיקים שבדור. הם יכלו בנקל לשער שאם האבא, שכל כך מרוחק משמירת תורה ומצוות מעיד שהבן שלו פושע, אזי "דברים בגוי"...

הנסיעה התקיימה בעשרת ימי תשובה, ובמשך כל הדרך הכפויה הזו ישב אחד האברכים והתפלץ בליבו שבימי רצון קדושים

אלו צריכות אוזניו להאזין לכל התיאור "הגויי" שגולל האב על בנו, הבן שמרד באביו שבשמים ושבארץ יחדיו. "למה?" הוא שאל את עצמו, "על מה עשה ה' ככה שהאוזניים שלי צריכות לשמוע דיבורים כאלו מהם אני כל כך מתרחק?".

את הסיפור הזה סיפר הגה"צ רבי צבי מאיר זילברברג שליט"א ששמע זאת באוזניו מפי האברך המדובר, והוסיף, שהרבה זמן לאחר שירד האברך מן המונית, המשיכה השאלה להטריד את מנוחתו למה עשה לו ה' ככה.

מספר הגה"צ רבי צבי מאיר שליט"א, שלאחר רגעים אחדים נזכר האברך במשהו, ובעצם זו היתה התשובה לשאלתו, וכך סיפר האברך, רגע לפני שירדנו מהמונית אמר הנהג כך "אבל אתם יודעים מה? אם הבן שלי יבקש ממני סליחה, אמחל לו על הכל..."

לאחר שנזכר האברך בדברים האלו של הנהג, קלט את המסר ששלחו לו מן השמים, שכן גם אנו פגענו כל השנה באבינו שבשמים, אך הקב"ה אומר לנו "שובה ישראל עד ד' אלקיך כי כשלת בעונך... ארפא משובתם אהבם נדבה, כי שב אפי ממנו" (הושע י"ד, ב'; ה'), ופירש"י: "ארפא משובתם. אמר הנביא, כך אמר לי רוח הקודש, מאחר שיאמרו לפני כן, ארפא משובתם ואוהבם בנדבת רוחי, אף על פי שאינן ראויין לאהבה, אתנדב לאהבתם, כי שב אפי ממנו". הוא אשר אנו מייחלים ומבקשים בימים אלו: סלח לנו "אבינו" כי חטאנו, ו"ישראל אע"פ שחטא ישראל הוא" (מס' סנהדרין דף מ"ד ע"א)...

*****

בפי חסידים מסופר, שפעם שהה החסיד ר' מאניע מנסזון ז"ל אצל הרה"ק מהרש"ב מליובאוויטש זי"ע, ודברו אודות כמה אנשים

שהיו אנשים פשוטים והרבי שיבחם עד מאוד. החסיד תמה על כך מאוד שהרבי משבח אותם כל כך, ושאל "מה אתם עושים מהם ענין גדול?", ענה לו הרבי: "יש בהם מעלות!", נענה רמ"מ ואמר: "אין אני רואה אותן".

אותו חסיד, רמ"מ, היה סוחר גדול ביהלומים. שאל אותו הרבי אם הביא אתו את חבילת היהלומים? ענה הרמ"מ: "כן, הבאתי אותה איתי, אלא שכעת כשהשמש זורחת אי אפשר להסתכל על היהלומים".

לאחר מכן לקח הרמ"מ את חבילת היהלומים ופרש אותם בחדר אחר בהצביעו על אבן אחת שהיא פלאי פלאים. אמר לו הרבי "אין אני רואה באבן זו שום דבר מיוחד". ענה לו רמ"מ "צריכים להיות מבין".

נענה הרבי ואמר "יהודי הוא פלאי פלאים, אלא שצריכים להיות מבין"...

*****

להרה"ק ה"מנחת אלעזר" ממונקאטש זי"ע היה נכד יחידי בשם "הערשלי"ע" אשר נולד מבתו היחידה כמה שנים לאחר נישואיה, והיה הנער עבורו "בן יקיר" ו"ילד שעשועים".

בימי חודש אלול, כשעדיין לא מלאו להערשלי"ע ג' שנים, היה כנס לזקנו ומבקש מאתו שיתקע עבורו בשופר, כי אהב הנער לשמוע את תקיעתו של זקנו, והרה"ק ה"מנחת אלעזר", מחמת רוב אהבתו לנכדו הסכים לו ותקע עבורו בכל יום תקיעה אחת שלא על סדר התפילה.

ויהי ביום ערב ראש השנה נכנס הערש'ל'ע לשמוע את תקיעת היומית כפי הרגלו זה כמה שבועות, אך היום סירב הרה"ק לתקוע, והסביר לנכדו כי היום ערב ראש השנה ואסור לתקוע. אבל הערש'ל'ע לא הניח לזקנו, ובבכיות עצומות התחנן לפניו – רק תקיעה אחת, רק תקיעה אחת...

ניסה הרה"ק לרצותו במיני מתיקה אך לא הועיל מאומה. הנער בוכה שרצונו עז לשמוע תקיעת שופר, עד שלא היה יכול ה"מנחת אלעזר" לעמוד מנגד נוכח הפצרותיו ובכיותיו, לקח השופר ותקע בו תקיעה אחת.

למחרת קודם התקיעות עלה ה"מנחת אלעזר" לדרוש כהרגלו בכל שנה ושנה, וסיפר מה שאירע ביום האתמול עם נכדו החביב – הערש'ל'ע, שביקש ממנו לתקוע בזמן שאין תוקעים בשופר, אבל, "מה היה עלי לעשות, אין הכי נמי, אין תוקעים בערב ראש השנה, אבל מה לא עושים עבור ילד שאהוב עלי כל כך"...

ואז הרים קולו בבכיה נוראה, כשהוא צועק כלפי שמיא: רבונו של עולם, עדיין לא הגיע זמן הגאולה, עדיין לא הגיע הזמן לתקוע ב"שופרו של משיח", אבל אנחנו בני א-ל חי, בני חביבים, הננו מבקשים בבכיה – אבינו שבשמים, אפילו שלא הגיע העת הנכון, אבל אנחנו מבקשים לשמוע רק תקיעה אחת! מה לא יעשה האב המרחם על בניו עבור בנו האהוב עליו! ואני יודע, שרוצים לתת לנו דברים טובים אחרים כדי להרגיע אותנו בתוך הגלות, אבל זה לא יפדה אותנו, ואנחנו רוצים רק דבר אחד, אנו רוצים שאבינו שבשמים יתקע תקיעה אחת – 'תקע בשופר גדול לחירותנו!'..."

**הבחורים הם
כאן בישיבה
בלי אבא
ובלי אמא!
האם בדקת
והתעניינת אם
כל בחור יש
לו די מחסורו
אשר יחסר לו?**

**פניני חינוך מהגאון
רבי שלמה זלמן
פרידמן שליט"א
אב"ד סאנטוב
ליקווד**

אמר להם הגאב"ד "אזוי?" - והמשיך לומר להם "אני חתפלל כל יום על הישיבה הזאת!", המנהלים התפלאו ושאלו את הגאב"ד "האם הרב באמת חתפלל כל יום על הישיבה שלנו?", אמר להם הגאב"ד "כן, אני חתפלל כל יום שהישיבה תיסגר!"...!

הבין את לימודו על בוריו, ות"ח גדול גם לא היה.

כשביקשו מנהלי הישיבה מהבחורים שיאילו להקדיש מזמנם עבור הבחור החלש, הצטדקו שאין להם זמן להתעסק עם הבחור, באמרו שהם צריכים ללמוד לעצמם - וחבל על הזמן שלהם - הם צריכים לצמוח לגדולי הדור, וכל שניה יקרה מופ.

ברם בישיבה שם היו שני בחורים, שהם חסידים להתמסר אלו ביותר, והם למדו עמו בכל פעם שהיה להם רגע פנוי, והבחור מצידו ישב בשקידה נפלאה ושינן כל מה שהוא לומד בהתמדה גדולה, עד שעם הזמן נפתחו לו מעיינות החכמה, והתחיל כבר בס"ד להבין מעצמו, ועלה ונתעלה לדרגה גבוהה - אודות לשני הבחורים האלו טובי הלב - שנתנו משלהם עבור הבחור.

לימים ראו דבר נפלא מאוד, מ"כל" אותם הבחורים שהתעוררו ולא רצו ללמוד עם הבחור מפני שהם צריכים להיות "גדולי הדור" - מהם - כמעט אף אחד אינו יודע, הם נשארו עלומים בשמם וזכרם לא נשאר עמונו, אולם שני הבחורים הללו ש"לא" חסו על זמנם - הם זכו וצמחו לגדולי הדור בדורינו - הלא המה הגאונים הגדולים מן גאב"ד ירושלים רבי יצחק טוביה ווייס שליט"א, ומן ראב"ד ירושלים רבי משה שטרנבוך שליט"א!...

הרי לפניך שגאב"ד ירושלים שליט"א הוא לשיטתו!

סיפר לי הגה"צ אב"ד ראדאשיין שליט"א שלמד בישיבת טאהט, שהרבה פעמים כשהיה הגה"ק מטאהש ז"ע רואה "מגיד שיעור" יוצא מהישיבה לאחר שמסר את השיעור, היה ניגש אליו ומייסר אותו בדברים היוצאים מן הלב ואומר "למה אתה מסתובב עם הגמרא הגדולה ביד?? האסטו זיך אפגעגעבן מיט די בחורים?? האם בדקת והתעניינת אם כל בחור יש לו די מחסורו אשר יחסר לו? האם אתה בטוח שלא חסר לאף אחד מאומה? הבחורים הם כאן בישיבה בלי אבא ובלי אמא!

עוד סיפר הג"ל, שפעם היה בחור אחד, שהנהלת הישיבה רצתה לזרוק אותו מן הישיבה, נכנסו איפוא חברי ההנהלה אצל הרבי, ואמרו לו שצריכים להוציא את הבחור מהישיבה. שאל אותם הרבי "מה רע עם הבחור הזה?", אמרו חברי ההנהלה שהבחור לא אוהב כלום - ער האלט ביי גארנישט! אמר להם הרבי "לכו וקנו להבחור הזה זוג נעליים חדשות, ואז תראו שהכל יהיה מסודר!"...

עוד סיפר, שבשנת תשס"ב התבטא הרבי בכאב גדול "שורר חרון אף רח"ל על העולם!! לא מתעסקים עם בחורים חלשים ונחשלים!! וואס וועט דא זיין?? [מה יהיה כאן?!!]..."

מסופר, שלפני הרבה שנים נכנסו כמה אנשים מוכובדים אל מן גאב"ד ירושלים שליט"א, וביקשו ממנו שיכתוב המלצה לישיבה מסויימת, וחברי ההנהלה מנו את מועלות הישיבה ואמרו "בישיבה זו נכנסים רק מצויינים! אנו בחורים מבין כל הבחורים רק את ה"סמעטענע" - העידיית שבנידיית - ורק אותם אנו מכניסים לישיבתנו, כל בחור הוא למדן עצום".

אמר להם הגאב"ד "אזוי?" - והמשיך לומר להם "אני מתפלל כל יום על הישיבה הזאת!", המנהלים התפלאו ושאלו את הגאב"ד "האם הרב באמת מתפלל כל יום על הישיבה שלנו?", אמר להם הגאב"ד "כן, אני מתפלל כל יום שהישיבה תיסגר!"...

מספרים סיפור נורא הוד, בישיבת "שניידער" בלונדון, למדו הרבה בחורים מוכובדים ביותר, שהיה להם עתיד להיות מגדולי הדור. פעם נכנס לשם לישיבה בחור אחד שהיה חלש, הוא היה קשה קלטיה, לא

כששמע הרב שך את אשר בפיו, נזקף ואמר בזעקה מנהמת לבו "אותו צריכים לזרוק?? - אותך צריכים לזרוק!!"...

הרבי בכבודו ובעצמו! הוא בעצמו למד עם הבורים האלו מידי יום
ביזמו!...

פעם אחת נכנסו הנהלת הישיבה דוויזשניץ-מאנסי אל הרבי ז"ע
ואמרו לו שיש בחור אחד שצריכים לזרוק אותו מהישיבה. כשהרבי
שמע את דבריהם נענה ואמר להם בפליאה "וכי אינכם יודעים שהיו
צדיקים שלפני שהיו מוציאים בחור מהישיבה שלהם, היו מתענים
תזילה?..."

פעם אמרתי בדרשה לבחורי הישיבה, דבעת שבחור מבקש כמך
שתסביר לו תוספות, אל תצטדק "אין לי זמן - אני צריך ללמוד
לנעמי - אני צריך לצמוח לגדול!" - אלא תלך מיד ותעזור להשני
במה שהוא צריך, שכן נאמר (ב"ר כ"ד, ז'): ואהבת לרעך כמוך, זה
כלל גדול "בתורה" - דהיינו שזה נאמר גם בתורה - גם בלימוד התורה
יש כלל גדול זה של "ואהבת" - והשתדל לעשות בשביל חברך את
הכל...

מסופר על בחור מבוגר כבן שלושים, שהמשיגה בישיבה ראהו
בעת תפילת שחרית שהוא יושב בעת אמירת "ויברך דוד", וצעק
עליו המשיגה באמרו: "שטיי ארץ! - למה אתה יושב?? - 'ויברך דוד'
צריכים לומר במידה!"

הסתכל עליו הבחור והגיב במרידות ואמר "זה שאני יושב כאן,
ואני כבר בן שלושים - ואף אחד לא מסתכל עלי - זה לא מפריע
להמשיגה, אבל כשאני יושב בעת אמירת 'ויברך דוד' - זה מפריע
לי"...

אל הגאון האדיר רבי אלעזר מנחם מן שך זצ"ל ראש ישיבת פוניבז',
נכנס מנהל אחד להתייעץ אודות בחור מישיבתו שמפריע מאוד
לסדרי הישיבה, ואינו מתרצה לחזור למוטב על אף ההפצרות
המרובות מצד צוות הישיבה, וסיפר לו שלאחר התבוננות במצבו
בכבוד ראש, החליט שאין ברירה אלא להרחיק את הבחור הזה
לצמיתות מבין כותלי הישיבה, ואומר המנהל להרב שך: באתי לכאן
בטרם ביצוע גזר הדין, להתייעץ סופית עם מרן ראש הישיבה אם
אכן יש להרחיקו אלתור מהישיבה, ולקבל ברכות על הצעד.

שאל הרב שך את המנהל: אמור לי, מה מצב ה"שלוש בית" בבית
הורי הבחור הזה? - האם הוא כתיקונו והכל מתנהל על מי מנוחות או
שיש שם כל מיני קשיים. אמר המנהל שאינו יודע, המשיך הרב שך
ושאל: ומה מצב הפרנסה בבית הורי הבחור? ושוב לא ידע המנהל
מה לענות, וכך שאל הרב שך על מצב שאר הילדים בתוך הבית,
אם יש להם בעיות חברתיות או בריאות לקויה חלילה וכדו', והאם
ההורים נותנים לבנם תשומת לב מספקת - דומי כיש לאשר יצטרך
- והאם יש לבחור כל מיני קשיים חברתיים אחרים וכדו', ועל כלונה
אמר המנהל בהתנצלות שאינו יודע מאומה.

כשמע הרב שך את אשר בפיו, נזקף ואמר בזעקה מנהמת לבו
"אותו צריכים לזרוק?? - אותך צריכים לזרוק!!"...

וכבר אמרו חז"ל (מסכת תענית דף ח' ע"א): רבא אמר אם ראת
תלמיד שלמדו קשה עליו כבדו, בשביל רבו שאינו מסביר לו
פנים!...

(מתוך 'נועם שיח' מכון אפרין לשלמה מט"מ תשפא)

סיפר לי הרב"ג ר' הערשל ראזענפעלד שליט"א סגן מנהל רוחני
בת"ת וויזשניץ במאנסי, שלפני שנים, כשפתח מרן הגד"ק בעל
"תורת מרדכי" מוויזשניץ ז"ע את הישיבה בעיר גיבערס, אמרו
חברי הנהלה להרבי, שהרבי צריך להבין, שכשפותחים ישיבה
חדשה אי אפשר להכניס מיד את כל הבחורים, וצריכים להעמיד את
הישיבה שיהיה לזה קיום, והרבי הלא אינו רוצה שהישיבה תתמוטט
ותיהרס, וכדי להעמיד את הישיבה על תילה צריכים לבחור מבין
הבחורים רק את הטובים באמת.

ואכן היו כמה בחורים חלשים שנסארו במאנסי ולא הניסו אותם
להישיבה, אבל הרבי לא הניחם הפקר לנפשם, הרבי העמיד
להבחורים האלו "מוגד שיעור" פרטי שלמד עם הבחורים בכל יום
ומסר עצמו למענם - מי היה "מוגד שיעור" הזה? - לא אחר מאשר

words, he shouted again, 'I just want to apologize for bothering you while you worked! Let me speak to you a minute!'

'I just want to apologize for bothering you while you worked! Let me speak to you a minute!'

"I stood up, and in my fury, I began to scream at him. 'Don't you see that I am busy?? Don't you know that every minute that I sit here at this computer costs me money?? If you want to speak to me, then wait until I finish my work!' I railed at him.

"When I came out, I saw that the other man was waiting for me. When he noticed that I had emerged, he came over and said that if he had spoken in very loud tones and it had bothered me, then he wanted to apologize and ask my forgiveness.

Then I said to him, 'I see that you are very scrupulous about the words of *Chazal*, who tell us (*Sanhedrin* 4:5) "***Bishvili nivra ha'olam*** - a person must say that the world was created for me." Didn't you see the notes asking people to be quiet and not to speak loudly? And didn't you clearly see that you were disturbing everyone in the room, and even though they shouted at you and knocked at your door to ask you to stop talking loudly you didn't pay attention because ***Bishvili nivra ha'olam!!*** And now you are screaming at me through the door that you want to talk to me, and you are pushing the door and bothering me and disturbing my concentration, why? Because **the world was created for me!!** I told you that every moment that the computer is on costs me money, but you don't care and you continue to disturb me, why? Because **the world was created for me!!**

"Now that you are coming to apologize and ask forgiveness for disturbing me - you are not apologizing **to me**; you are coming to assuage **your** conscience - you are not coming to ask **me for** forgiveness, you are coming to cleanse **yourself...**"

Fellow Yidden! This is a very important concept regarding "asking forgiveness". Asking another person to forgive you is not a *segulah* - a remedy! Don't ask a person for *mechilah* because **you** want to merit a good year! Don't ask for forgiveness because **you** want HaKadosh Baruch Hu to forgive **you** also! Don't ask forgiveness because **you** want to purify **yourself** and come to the Yamim Noraim free of the stains of sins! The objective of asking forgiveness is singular: **it is purely to apologize and appease the other person!**

'Asking *Mechilah*' Is Not a *Segulah*

The Yamim Noraim are upon us, and one of the things Bnei Yisrael are busy doing during these days is asking forgiveness one from another. This is especially the case on Erev Yom Kippur, when it is customary to ask *mechilah* from each other.

I would like to share an important concept regarding "asking for forgiveness." It is based on an incident that occurred recently.

A person needed a computer in order to do some work, and he went to a computer center where computers are rented out by the hour. The center consisted of a large room with several computers; each computer was on a desk and had a chair for one person. There was a partition on all four sides around the computer so that each station is private – although the partition was not very high, and one of the sides was a sliding door.

This computer center had a note hanging next to each computer, asking all users to refrain from speaking loudly because it disturbed the people working at the other stations. As noted, it was a large room with several computers, and if anyone spoke loudly it disturbed the concentration of others who were trying to concentrate.

The person who this happened to related: "When I sat down at one of the computers and began to use it, I suddenly heard a loud voice from another user at a different station. He was talking on the phone in very loud tones. I, and a few others in the room, kept calling "Shhh!" and we also banged on his door to get him to quiet down. But nothing helped. The person continued speaking loudly, completely ignoring all the rebukes and reminders from myself and the others in the room. The noise he was making prevented me from concentrating, and it was impossible to work there.

"After the person who was speaking loudly finished his work, he stood up and came to my cubicle. He knocked at my door and asked to speak to me. But I could not bring myself to answer him, so he stood and knocked over and over. When he saw that I was not opening, he began to open the door to his room by himself. But then I stood up and pushed the door back, not allowing him to open it. Thus we stood, each fighting with the other – he pushing to open the door, and me pushing the other way to keep it closed.

"Suddenly, I heard that person shout at me, 'I want to speak to you for a minute, why are you closing the door in my face?' When I didn't react to his

"אני לדודי ודודי לי"

אמרות מחכימות, רמזים ופנינים מאת גדולי וגאוני הדורות ז"ע, ולקט הנהגות ועובדות במעלת ימי הרחמים והרצון ■ על המנהג להרבות באמירת תהילים ■ ועוד על הנהגותיהם בקדוש של צדיקי הדורות שהידרו בימים אלו ■ בזאת אני בוטח

שמואל צבי גנץ

זמן תשובה לכל

בימי הרחמים והרצון שבעיצומם אנו עומדים, עוררו רבות צדיקי הדורות כי מסוגלים המה לקבלת התשובה. וכך יידע האדם בלבבו, כי למרות שבכל ימות השנה, לא בכל יומא יתרחש לו ניסו ויתעורר לשוב אל קונו, מכל מקום בימים הללו מוריקים שפע התעוררות לו ולבני ביתו, וכוחות דשנים ומחודשים להתחדש באור התשובה, לתיקון המידות והמעשים.

סיפר הגה"צ מהרש"ז פרידמאן אב"ד סאנמוב ליקווד: אל הגאון הצדיק רבי משה אריה פריינד זצ"ל גאב"ד העדה החרדית ניגש פעם אדם אחד, והתפאר בפניו שהוא טורח כל יום והולך מברית מילה לברית מילה, כי ידוע שההשתתפות בברית מילה היא סגולה לכפרת עוונות, ולכן הוא טורח כל כך כדי לזכות לכפרת עוונותיו. אמר לו רבי משה אריה: יש לי עצה עבורך לזכות לכפרת עוונות גם מבלי לטרוח לצאת מן הבית ולהסתובב כל היום ממקום למקום, אתה יכול להישאר בביתך ולעשות תשובה, כי תשובה היא סגולה לכפרת עוונות...

עוד סיפר: איש אחד בא אל רבו, והתאונן לפניו "אני לקוי במידת הגאווה, וברצוני לחזור בתשובה, הורני נא דרך קשה לחזרה בתשובה וחסאי יכופר". הרבי הורה לו לשבת ולהמתין מעט.

חלפו כמה דקות ואל החדר נכנס יהודי נוסף שהתחנן לפני הרבי בדמעות שלישי "אנא רבי תעזור לי בהוצאות הרבות לנישואי בתי", פנה הרבי אל היהודי היושב בחדר זה שאמר שהוא לקוי במידת הגאווה וביקש ממנו שיתן לעני הזה מתנה הגונה לצורך נישואי בתו. "רבי" הזדעק האיש, "והרי אין לי אפילו פרוטה אחת!" חלפו עוד כמה דקות ואל החדר נכנס יהודי נוסף ובפיו שאלה הלכתית מסובכת, "נו", פנה הרבי אל הגאווותן, "ענה לו תשובה על שאלתו", ושוב הזדעק האיש "רבי, הן מימי לא למדתי סוגיא זו, וכיצד אשיב לו תשובה". חלפו עוד כמה דקות ויהודי שלישי נכנס אל החדר "רבי", אמר האיש "זקוק אני לעצה טובה בענייני מסחר", מיד הפנה אותו הרבי אל הגאווותן שישב בסמוך כדי שיתן לו עצה, "רבי" השיב האיש במבוכה, "גם בענייני מסחר אין לי מושג כלל..."

כשיצא השואל מהחדר פנה הרבי אל הגאווותן ואמר לו: כסף אין לך, ללמוד אתה לא יודע, ובמסחר אין לך שום חלק ונחלה, ובכל זאת אתה מתגאה? במה יש לך להתגאות?!

"בקשת מחילה" איננה סגולה...

אנו עומדים כעת לקראת הימים הנוראים, אחד הדברים שבני ישראל עוסקים בימים אלו, הוא לפייס אחד את השני, ובפרט בערב יום הקדוש, שנוהגים לבקש מחילה זה מזה.

והנני רוצה למסור בפניכם יסוד חשוב בענין "בקשת מחילה", והוא מיוסד על עובדה מסוימת שאירע לאחרונה.

אדם אחד היה צריך לקאמפיוטער (מחשב) לצורך עבודה מסוימת, והלך למקום אחד ("חדר מחשבים") - ששם משכילים מחשבים לפי שעות, ומשלמים על ההשתמשות כפי הזמן שהשתמשו עם המחשב. במקום הזה של המחשבים, היה חדר גדול עם כמה מחשבים, וליד כל מחשב היה כסא ושולחן לאדם אחד, ומסביב לכל מחשב היה מחיצה על ארבעת הצדדים - שיהיה לכל אחד כעין חדר פרטי - ברם המחיצה לא הייתה גבוהה כ"כ, ואחד הצדדים היה דלת שאפשר להזיז הלוך ושוב (sliding door).

בחדר המחשבים הזה היה תלוי פתק ליד כל מחשב, שם היה כתוב שמבקשים מכל באי החדר הזה שלא לדבר בקול, כי זה מפריע להיושבים שם, היות וכאמור היה זה חדר אחד גדול עם כמה מחשבים ולא כמה חדרים, וא

צם מדברים בקול, אז זה מפריע להאחרים וגורם להם שאין להם ישוב הדעת, וכל אחד רוצה להתרכז בעבודתו בישוב הדעת.

מספר האדם הזה: כשהתיישבתי ליד אחד המחשבים והתחלתי להשתמש בו, לפתע שמעתי קולות רמים שהגיעו לאוזני מאחד שישב שם בחדר המחשבים ודיבר בטלפון בקולי קולות. אני ועוד כמה אנשים שישבו שם, צעקנו כל הזמן "ש! ש!". וכן דפקנו לו על הדלת כדי שידבר בשקט, אך מאומה לא עזר לנו, האדם המשיך לדבר בקול רם והתעלם לגמרי מהגעורות שגערתי בו אני והיושבים בחדר, והדבר גרם שלא הייתה לי כלל ישוב הדעת ולא היה שייך לעבוד שם על המחשב.

ממשיך האדם לספר: לאחר שזה שדיבר בקול גמר את עבודתו, קם, וניגש לחדרי, ודפק על הדלת שלי ורצה לדבר עמי, אך לא הייתי מסוגל לענות לו כלל, וכך עמד ודפק על חדרי שוב ושוב, וכשראה שאינני פותח, התחיל לפתוח בעצמו את דלת החדר, אך אז קמתי ממקומי, ודחפתי את הדלת בחזרה ולא הרשיתי לו לפתוח את הדלת, וכך עמדנו שנינו ורבנו אחד עם השני, הוא דוחף לכאן לפתוח את הדלת ואני דוחף לכיוון ההפוך.

לפתע - מספר האיש, אני שומע שאותו המדבר בקול רם צועק לי "אני רוצה לדבר עמך רגע, למה אתה סוגר לי את הדלת על פניי?", וכשלא התייחסתי לדבריו, צעק לי שוב "אני רק רוצה לבקש ממך מחילה על שהפרעתי לך בעבודתך! תן לי לדבר עמך רגע!". ואז - מספר האיש - קמתי בחמתי, והתחלתי לצעוק עליו "וכי אינך רואה שאני עוסק?? וכי אינך יודע שכל דקה שיושבים כאן אצל המחשב עולה כסף?? אם אתה רוצה לדבר עמי, המתן עד שאסיים את עבודתי!"

מספר האדם: כשיצאתי לחוץ, ראיתי שזה שדיבר בקול מחכה לי, וכשהבחין בי שיצאתי כבר, ניגש אלי ואמר לי שאם הוא דיבר בקול מידי גבוה וזה הפריע לי, אז הוא מתנצל ורוצה לבקש ממני מחילה. ואז אמרתי לו "אני רואה שאתה מדקדק מאוד בדברי חז"ל, שכן חז"ל אומרים לנו (מס' סנהדרין פ"ד, מ"ה) "חייב אדם לומר בשבילי נברא העולם" - והלא ראית את הפתקים שכתוב עליהם שצריכים להיות בשקט ולא לדבר בקול, וכן הלא ראית היטב היטב שאתה מפריע כאן לכל היושבים בחדר, ואף שצעקו לך ודפקו לך על הדלת שתפסיק לדבר בקול רם, לא התייחסת, שכן **בשבילי נברא העולם!!** - אתה צועק לי מבעד לדלת שאתה רוצה לדבר עמי, אתה דוחף את הדלת בכח ומפריע לי בעבודתי ולוקח לי לגמרי את הישוב הדעת שלי, למה? כי **בשבילי נברא העולם!!** אני אומר לך שכל דקה שהמחשב עובד עולה לי כסף, אבל כל זה לא איכפת לך ואתה ממשיך להפריע לי, למה? כי **בשבילי נברא העולם!!**...

ועכשיו שאתה בא לפייס אותי ולבקש ממני מחילה על זה שהפרעת לי, אתה לא בא לפייס אותי, אתה בא להרגיע את המצפון שלך - דו קומסט נישט מין איבערבעטן, דו קומסט זיך ריין ואשן"...

אחים יקרים! זה הוא יסוד גדול וחשוב בענין "בקשת מחילה" - בקשת מחילה איננה סגולה! אל תבקש מחילה מהשני בגלל שאתה רוצה ליכוח לשנה טובה! אל תבקש מחילה כי אתה רוצה שהקב"ה ימחל לך ג"כ! אל תבקש מחילה כי אתה רוצה לטהר את עצמך ולהיכנס לימים הנוראים נקי בלי כתמים של חטאים ועוונות! תכליתו של "בקשת מחילה" הוא דבר אחד, **רק לפייס את השני!...**

